

РЕЦЕНЗИЯ

на дисертационния труд
на докторанта към катедра **"Баскетбол, волейбол, хандбал"**
на **НСА "Васил Левски"**

Галимир Митков Томов

на тема: **"Особености на подбора и спортната ориентация в баскетбола"**,
за присъждане на образователната и научна степен **"Доктор"**
в област на висшето образование **"Здравеопазване и спорт"**,
професионално направление **7.6. Спорт**,
докторска програма **"Теория и методология на спортната наука"**

Научен ръководител: **проф. Цанко Цанков – доктор**

Качественият подбор на деца за занимания с конкретен спорт е един от най-важните фактори за постигане на успех, в т.ч. и в баскетбола. Съвсем правилно докторантът и неговият научен ръководител са установили, че действащата в момента система за спортна ориентация и подбор в България се нуждае от актуализиране и са насочили своите усилия в тази посока.

Данни за докторанта

Галимир Томов завършва успешно бакалавърска степен на обучение в НСА „В. Левски“, с придобити професионални квалификации „Учител по физическо възпитание и спорт“ и „Треньор по баскетбол“ през 2011 г. В периода 2013-2014 г. се обучава във Военна академия „Г. С. Раковски“ и придобива магистърска степен по „Логистика на сигурността и отбраната“.

Работил е последователно в спедиторска фирма и фирма, специализирана в областта на дезинфекцията и дезинсекцията, на която от 2017 г. е собственик и управител.

Между 2017 и 2022 г. е бил хоноруван преподавател по баскетбол към катедра „Баскетбол, волейбол, хандбал“.

Бил е състезател в различни столични баскетболни клубове (Левски, Буба, Лукойл-Академик, ЦСКА, НСА). Носител е на 2 шампионски и 3 вицешампионски титли за юноши.

Притежава добри комуникационни умения и различни компетенции, които го правят търсен партньор. Владее английски език и умело работи с различни компютърни програми.

Данни за докторантурата

Галимир Томов е зачислен като редовен докторант към катедра „Баскетбол, волейбол, хандбал“ през 2017 г. (ЗП – 162/13.02.2017 г.). Отчислен е с право на защита със заповед на Ректора на НСА „В. Левски“ през 2020 г. (ЗП – 381/19.03.2020 г.). По време на обучението не са допуснати нарушения на Закона за развитие на академичния състав на Република България и Правилника на НСА „В. Левски“ за неговото прилагане. Приключил е с всички изисквания, включени в неговия индивидуален план. След успешно проведено вътрешно обсъждане на завършения дисертационен труд пред разширения научен колегиум на катедрата, проведено на 19.03.2025 г., същият е насочен за официална защита пред научно жури.

Дисертационният труд успешно е преминал проверка за плагиатство (служебна бележка изх. № Р₁ – 225/06.03.2025 г.).

Данни за дисертационния труд

Дисертационният труд съдържа 172 страници, в т.ч. 11 приложения. Онагледен е с 18 таблици, 46 фигури, 4 нормативни таблици и списък на литературата. Библиографската справка съдържа 131 литературни източника (93 на кирилица и 9 на латиница), както и 29 интернет сайта.

Написан е на добър език и стил и е много добре онагледен.

Разработката притежава редица достойнства, които имат приносен характер:

- извършено е сериозно теоретично проучване, на базата на голям брой литературни източници, което е позволило на докторанта да разкрие във възрастов аспект както морфологичните и физиологични

особености, така и особеностите в развитието на специалните физически качества и специфичните двигателни умения при подрастващи спортисти и още – да разработи основните проблеми на спортната ориентация и подбора на перспективни млади баскетболисти;

- извадката на изследването е твърде представителна – в него са включени 255 момчета, участващи в организирани занимания по баскетбол към 10 клуба в България, които са разделени в три възрастови групи (10-, 11- и 12-годишни) по 85 деца във всяка от тях. Проучвайки документалните източници, докторантът стига до извода, че у нас могат да бъдат идентифицирани няколко водещи баскетболни школи, които поддържат отбори от момчета на възраст от 10 до 12 години, но в процеса на селекция и подбор на баскетболисти те действат повече интуитивно, без да се съобразяват в определени за целта изисквания и без да прилагат конкретни стандарти;
- методологията на изследването е разработена на високо ниво, целта и задачите са описани точно и ясно, използваните методи на изследване позволяват успешно да бъдат решени неговата цел и задачи. Приложена е високоинформативна тестова батерия, включваща 24 показателя, разпределени в 4 групи (за физическо развитие – 11, за специална физическа подготвеност – 5 показателя, за специфична технико-тактическа подготвеност – 4 показателя и за разкриване на някои психологични качества и способности, важни за подбора на баскетболисти – 4 показателя);
- при обработката на резултатите от проведеното спортно-педагогическо тестиране е използван подходящ математико-статистически инструментариум – използвани са съвременни математико-статистически методи, които позволяват да бъдат разкрити вътрешните механизми на развитие и взаимоотношенията между основните признаци на физическото развитие, специалната физическа подготвеност, специфичните технико-тактически умения и психическите характеристики на 10-12-годишните баскетболисти;

- анализът на резултатите е направен на високо професионално ниво:
 - разкрити са средните нива и вариативността на наблюдаваните параметри на физическото развитие и признаците на специфичната работоспособност във възрастов аспект;
 - разкрита е факторната структура и са идентифицирани основните фактори на физическото развитие и специфичната подготвеност, което позволява на докторанта да направи извода, че в основата на качествения подбор на баскетболисти във възрастовия период 10-12 години лежи високото ниво на развитие на морфофункционалните признаци, докато признаците, характеризиращи нивото на развитие на специалните двигателни качества и особено тези, които разкриват особеностите на някои психични характеристики, не са значима част от критериите за успешен подбор;
 - разкрит е приносът на изследваните признаци към общото ниво на физическо развитие и специфична подготвеност на баскетболистите от трите изследвани съвкупности;
- разработена е нормативна база за контрол и оценка на физическото развитие и специфичната подготвеност, която със сигурност ще позволи на спортните специалисти да проследяват развитието на малките баскетболисти във всички фази на подбора и на тази база, перманентно да откриват и включват в спортна подготовка най-талантливите за баскетбол български момчета.

Изводите и препоръките са представени точно и ясно.

Бих желала да отбележа, че докторантът напълно се е съобразил с някои препоръки и забележки, направени по време на вътрешното обсъждане. Добро впечатление прави и фактът, че в дух на самокритика, той отчита, че някои от включените в тестовата батерия показатели, характеризиращи психическите особености на момчетата, вероятно не са достатъчно надеждни за изследвания възрастов период, поради което те ще бъдат подложени на допълнително наблюдение и, ако се налага, ще бъдат изключени от нормативната база.

Авторефератът е разработен според изискванията и представя коректно съдържанието на дисертационния труд. Документите, придружаващи работата, са изготвени прецизно. В съответствие с изискванията, са представени 3 научни публикации (1 самостоятелна и 2 в съавторство), които са свързани с темата на разработката.

В **заключение**, считам, че е извършена достатъчна по обем научно-изследователска работа. Научните търсения на кандидата засягат важни и актуални проблеми на спортната ориентация и подбора в баскетбола.

Според мен, рецензираният научен труд притежава висока научно-приложна стойност и отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав на Република България и Правилника на НСА "Васил Левски" за присъждане на образователната и научна степен "Доктор".

Всичко това ми дава основание, с пълна убеденост, **да заявя своя положителен вот за присъждане на Галимир Митков Томов на образователната и научна степен "Доктор" в област на висшето образование 7. Здравеопазване и спорт, професионално направление 7.6. Спорт.**

03.05.2025 г.

София

РЕЦЕНЗЕНТ:.....

(проф. Р. Църова, доктор)

REVIEW

of the doctoral thesis of

Galimir Mitkov Tomov

PhD student at the ***Department of Basketball, Volleyball, Handball***
on the ***National Sports Academy "Vassil Levski" (Sofia)***

on the topic: **FEATURES OF SELECTION AND SPORTS ORIENTATION IN
BASKETBALL**

for awarding of the educational and scientific degree "***Ph Doctor***"
in the field of higher education: ***7. Healthcare and sports,***
professional direction ***7.6. Sports,***
doctoral program ***„Theory and Methodology of Sports Sciences“***

Scientific supervisor: ***Full Prof. Tsanko Tsankov, PhD***

The quality selection of children for a particular sport is one of the most important factors for achieving success, including in basketball. Quite rightly, the PhD student and his supervisor have found that the current Bulgarian system of sports orientation and selection needs to be updated and have directed their efforts in this direction.

PhD student data

Galimir Tomov successfully completed his bachelor's degree at the National Sports Academy "Vassil Levski", with acquired professional qualifications "Teacher of Physical Education and Sports" and "Basketball Coach" in 2011.

In the period 2013-2014 he studied at the Military Academy "G. S. Rakovski" and acquired a master's degree in "Security and Defense Logistics".

He has worked consecutively in a forwarding company and a company specializing in the field of disinfection and disinsection, of which he has been the owner and manager since 2017.

Between 2017 and 2022, he was a part-time basketball teacher at the Department of Basketball, Volleyball, Handball.

He has been a competitor in various basketball clubs in Sofia (Levski, Buba, Lukoil-Academic, CSKA, NSA). He is the winner of 2 championship and 3 vice-champion titles for juniors.

He has good communication skills and various competencies that make him a sought-after partner. He speaks English and skillfully works with various computer programs.

PhD data

Galimir Tomov was enrolled as a full-time PhD student at the Department of Basketball, Volleyball, Handball in 2017 (ZP – 162/13.02.2017). He was expelled with the right of defense by order of the Rector of NSA "Vassil Levski" in 2020 (ZP – 381/19.03.2020). During the training, there were no violations of the Law on the Development of the Academic Staff of the Republic of Bulgaria and the Regulations of the National Sports Academy "Vassil Levski" for its implementation. He has completed all the requirements included in his individual plan. After a successful internal discussion of the completed dissertation in front of the Extended Scientific Collegium of the Department, held on 19.03.2025, it was sent for official defense before a scientific jury.

The dissertation has successfully passed a plagiarism check (official note No P₁ – 225/06.03.2025).

Dissertation data

The dissertation contains 172 pages, including 11 appendices. It is illustrated with 18 tables, 46 figures, 4 normative tables and a list of references. The bibliographic reference contains 131 literary sources (93 in Cyrillic and 9 in Latin), as well as 29 websites.

It is written in good language and style and is very well illustrated.

The development has a number of advantages that have a ***contributing character***.

- a serious theoretical study has been carried out, based on a large number of literature sources, which has allowed the PhD student to reveal in age both the morphological and physiological features, as well as the

peculiarities in the development of special physical qualities and specific motor skills in adolescent athletes, and also to develop the main problems of sports orientation and the selection of promising young basketball players;

- the sample of the study is very representative – it includes 255 boys participating in organized basketball classes at 10 clubs in Bulgaria, which are divided into three age groups (10-, 11- and 12-year-olds) of 85 children in each of them. Studying the documentary sources, the PhD student comes to the conclusion that in our country several leading basketball schools can be identified that support teams of boys aged 10 to 12 years, but in the process of orientation and selection of basketball players, they act more intuitively, without taking into account certain requirements and without applying specific standards;
- the methodology of the research is developed at a high level, the purpose and tasks are described accurately and clearly, the research methods used allow its purpose and tasks to be solved successfully. A highly informative test battery is attached, including 24 indicators, divided into 4 groups (for physical development – 11, for special physical fitness – 5 indicators, for specific technical and tactical preparedness – 4 indicators and for revealing some psychological qualities and abilities important for the selection of basketball players – 4 indicators);
- in the processing of the results of the sports and pedagogical testing, appropriate mathematical and statistical tools were used – modern mathematical and statistical methods were used, which allow to reveal the internal mechanisms of development and the relationships between the main signs of physical development, special physical fitness, specific technical and tactical skills and mental characteristics of 10-12-years-old basketball players;
- the analysis of the results is done at a high professional level:
 - the average levels and variability of the observed parameters of physical development and the signs of specific working capacity in age are revealed;

- the factor structure is revealed and the main factors of physical development and specific fitness are identified, which allows the PhD student to conclude that the basis of the qualitative selection of basketball players in the age period of 10-12 years is the high level of development of morph-functional characters, while the signs characterizing the level of development of special motor qualities and especially those that reveal the peculiarities of some mental characteristics are not a significant part of the criteria for successful selection;
- the contribution of the studied traits to the general level of physical development and specific fitness of the basketball players from the three studied populations is revealed;
- a regulatory framework for control and assessment of physical development and specific preparedness has been developed, which will certainly allow sports specialists to track the development of young basketball players in all phases of selection and on this basis, to permanently find and include in sports training the most talented Bulgarian boys for basketball.

The conclusions and recommendations are presented accurately and clearly.

I would like to note that the PhD student fully complied with some recommendations and remarks made during the internal discussion. A good impression is also made by the fact that, in the spirit of self-criticism, he takes into account that some of the indicators included in the test battery, characterizing the mental characteristics of the boys, are probably not reliable enough for the studied age period, which is why they will be subjected to additional monitoring and, if necessary, will be excluded from the regulatory framework.

The abstract is developed according to the requirements and correctly presents the content of the dissertation. The documents accompanying the work have been prepared precisely. In accordance with the requirements, 3 scientific

publications (1 independent and 2 co-authored) were presented, which are related to the topic of the development.

In **conclusion**, I believe that a sufficient amount of research work has been carried out. The candidate's scientific research concerns important and topical issues of sports orientation and selection in basketball.

In my opinion, the peer-reviewed scientific work has a high scientific and applied value and meets the requirements of the Law on the Development of the Academic Staff of the Republic of Bulgaria and the Regulations of the NSA "Vassil Levski" for awarding the educational and scientific degree "Doctor".

All this gives me grounds, with full conviction, ***to declare my positive vote for awarding Galimir Mitkov Tomov the educational and scientific degree "Doctor" in the field of higher education 7. Healthcare and Sports, professional field 7.6. Sport.***

03 May 2025

Sofia

Reviewer:.....

(Full Prof. Rossitza Tzarova – PhD)